

ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಡಂಬನೆ

ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಒಂದು ರೋಚಕ ಘಟನೆ. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಂ ಕೃಷ್ಣರವರ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರರವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆರ್.ಟಿ ನಗದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ತರಳಬಾಳು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬಂದು ನಮನ್ನು ಧೈರ್ಯಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿದ್ದ್ವೀ ಅದಕ್ಕೆ ಅವ್ಯಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳಬೇ ಆವರ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರೇರಣೆ. ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆವರೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವಮಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮೇಧಾವಿ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮೀವರ ಮಧ್ಯ ರಾಜ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸುದೀರ್ಘ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದೆಯಾದ ಆವರ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರ ಅಭಿನಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡಿತು. ಬಹಳ ಜನ ಹೆಸ್ತಿಪುಕ್ಕಳು ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಆವರಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆ ಅರಳಲು ಗಂಡಂದಿರು ಪ್ರೇತಾಂತಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರೇರಣೆ. ಬಿ.ಕೆ.ಸಿ ಇದಕ್ಕೆ, ಆವಾದ. ಆವರ ಮುದದಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪ್ರೇತಾಂತ ನೀಡುವ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿ ವ್ಯಾದಯವುಳ್ಳ ಅವರೂಪದ ಪತ್ತಿ. ‘ಗೃಹಭಂಗ’ ಧಾರಾವಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ‘ಗಂಗ್ವೀ’ನ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಹಳಿಯ ಬೀಂಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಬಳಸಿ ‘ಜಗಳಗಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ದೂರದಶನ ವೀಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆವರ ‘ಅಂತದ ಕೆಟ್ಟಿ ಬೀಂಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕೆಲಿತರು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಪ್ರೇರಣೆ. ಬಿ.ಕೆ.ಸಿಯವರಿಂದ ಒಂದು ಮುಗುಳ್ಳಿಗೆಯ ಉತ್ತರ: “ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಕೆಲಿತ್ತಿದ್ದಾಳೆ”! ಆವರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಟ್ಟನೆ ಮೂಡಿಬಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: “ನೀವು ಮತ್ತೆ ಪದೇ ಪದೇ ಏಕ ಬರುತ್ತಿದ್ದೀರಂದು ನಮಗೆ ಈಗ ಅಧರವಾಗುತ್ತಿದೆ!” ಎಂದಾಗ ಬಿ.ಕೆ.ಸಿ ಬಿದ್ದ ಬಿದ್ದ ನಕ್ಷೆಯ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವುದೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ, ಆವರ ನಮನ್ನು ಕಾಣುವುದೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಃ ‘ಗೃಹಭಂಗ’ ಧಾರಾವಾಹಿ ಮುಗಿದಿರುವುದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆವರ ನಮ್ಮದಿಭಂಗವೂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಹೋರುತ್ತದೆ!

ನಗು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇವರಿಂದ ಒಂದ ವರದಾನ! ಭಯಂಕರ ಭವಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಲು ನಗು ಒಂದು ಹರಿಗೋಲು. ಬಸವಳಿದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಗು ಒಂದು ಟಾನಿಕ್. “ನಗುವುದು ಸಹಜ ದ್ವರ್ಮ; ನಗಿಸುವುದು ಪರಧಮುಕ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ನಗೆಯು ಹಗೆದೋರಿ ನಮಗಾಗದವರ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಿಯುವ ಚೂರಿಯಾಗಬಾರದು; ಒದುಕೆನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪು ಬೀರುವ ಹಾಡಿಲ್ಲಿ ಬೆಳಿದಿಂಳ ತಂಷೆನ್ನು ನೀಡುವಂತಹದಾಗಬೇಕು. ದೇವರೂ ಸಹ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯ! “ನಗೆಮೋಗದ ಸುಲಿಪಲ್ಲಿ ಸೊಬಗನ ಕಂಡು ಮನಸೋತೆನ್ವಾ” ಎಂದು ವೀರವಿರಾಗಿನೆ ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯು ತಾನು ಮನಸಾರೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಬೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುಣನನ್ನು ‘ನಗೆಮೋಗದವನು’ ಎಂದು ಬಣಿಸಿದ್ದಾಳೆ. “ನಗೆಮೋಗದರಸಾ, ಆವಧಾರು! ಕೂಡಲಸಂಗಮೆದೇವಾ, ಬಗಿದು ಹೊಗುವನೆನು ನಾ ನಿಮ್ಮ ಮನವನು” ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೂಡಲಸಂಗಮೆದೇವನನ್ನು ‘ನಗೆಮೋಗದರಸಾ’ ಎಂದು ವ್ಯಾದಿಯತುಂಬಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಂದರ ದಾಸರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಕೇರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಆವರ ಪರಮಾರಧ್ಯ ದೈವವಾದ ಕೃಷ್ಣನ್ನು ‘ನಗೆಮೋಗದರಸಿನೇ ಬಾರೋ’ ಎಂದು ವ್ಯಾದಿಯತುಂಬಿ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಗುವಿನ ಕೆಂದುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ಹೊರಚೆಲ್ಲಿವ ಹೊವಿನಂತಹ ನಿಷಾಧ್ರಣ ನಗುವನ್ನು, ನಗುವಾಗ ಗುಳಿಬಿಳುವ ಅದರ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಜಕಿತರಾಗದವರಾರು! ನಗುವುದರಿಂದ ಮನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಂಶೋಧನಗಳಿಂದ ಸಾಬಿತಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೆಚ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ಲಾಫಿಂಗ್ ಕ್ಷಬ್ಬ’ಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿದೆ. ಯಾವ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಣವನ್ನು ತೆರೆದರೂ ಹಾಸ್ಯ ಸಿಂಚನ ಮಾಡುವ ಲೇಖನಗಳಿರುತ್ತವೆ; ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಕನ್ನು ಸೇಳಿದು ಕಚಕ್ಕಾಲಿಯಿಡುತ್ತವೆ. ಹಾಸ್ಯಸಂಜೀ, ಹಾಸ್ಯಗೋಣಿ, ನಗೆದೆಬ್ಬಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವು ಕುಂಭದೊಣಿ ಮಳೆಯಾಗಿ, ಸೋನೆ ಮಳೆಯಾಗಿ ಇಳಿಗಳಿಂದ ಬರಡು ಬದುಕನ್ನು ಹಸಿರಾಗಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ದಾಕ್ಷರೇಣ್ಣ ಪದೆದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ (ಉದಾ: ‘ಕನ್ಸದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ’: ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ). ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಸಿನೆಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯದ ಸ್ವಾದ ದೊಡ್ಡಾದರೂ ಆದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಎಂದೂ ಮೇರೆದದ್ದಿಲ್ಲ, ಅದರದೇನಿದ್ದರೂ ನಿಷಾಧವಂತ ಸೇವಕನ ಪಾತ್ರ ಮಾತ್ರ; ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಕಂಬದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸದ್ಗುಣೀಯಂತೆ!

ಸಂಸ್ಕೃತ ಎಂದಾಕ್ಷಣ್ಣ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುದೆ ಬರುವುದು ವೇದಗಳು, ಉಪನಿಷತ್ತಾಗಳು, ಭಾಗವದ್ಗೀತೆ, ತರ್ಕ, ಮೀಮಾಂಸೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಂಭೀರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳೇ! ಆದರೆ ಈ ಭಾವೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆದು ಭಾವೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಹಾಸ್ಯ ಇಡೀಕಿರಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವ್ಯಾಗಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ವಿಕಾರ! ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ನಿರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸುವ ಫಂಗೆ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳೇ ತುಂಬಿಲ್ಲ, ಮುಖಿದ ಗಂಟನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ, ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನಗೆಯ ಮಂದಾರವನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ನಾವಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೆಲವು ಮತ್ತುಕಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಧೀಮಂತರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸದ್ಗುಣೀಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳುವರೆಂಬಲ್ಲಿ ‘ವಿನೋದವ್ವಾ ಸೇರಿದೆ:

1. ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನೋದೇನ ಕಾಲೋ ಗಚ್ಛತಿ ಧೀಮತಾಂ ।
ವ್ಯಾಸನೇನ ತು ಮೂರಾಖಾಂ ನಿದಯಾ ಕಲಹೇನ ವಾ ॥

ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ
ಒಳಸುವರು ಕಾಲವನು ಧೀಮಂತರು
ನಿದ್ರೆ, ಕಲಹ, ವ್ಯಾಸನಗಳಲ್ಲಿ
ಕಳೆಯುವರು ಕಾಲವನು ಮೂರಿಷರು!
2. ವೈದ್ಯರಾಜ ಸಮಃಸುಭ್ಯಂ ಯಮರಾಜಸಹೋದರಃ ।
ಯಮಸ್ಮಿ ಹರತಿ ಷಾಖಾಂ ವೈದ್ಯಃ ಷಾಖಾನ್ ಧನಾನಿ ಚ ॥

ವೈದ್ಯರಾಜನೇ, ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ!
ಯಮರಾಜ ಸಹೋದರನೇ, ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ!
ಯಮನು ಅಪಹರಿಸುವನು ಪ್ರಾಣವನು
ನೀನು ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಹಣ ಎರಡನೂ!
3. ಹರೋ ಹಿಮಾಲಯೇ ಶೇತೇ ಹರಿಃ ಶೇತೇ ಪರೋನಿಧೌ
ಪದ್ಮಾ ಪದ್ಮಾಲಯೇ ಶೇತೇ ಮನ್ಯೇ ಮತ್ತೊಂಕರ್ಯಾ ॥

ಹರನು ನೆಲೆಸಿಹನು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ;
ಹರಿಯ ನೆಲೆಸಿಹನು ಕ್ಷೇರಸಾಗರದಲ್ಲಿ;
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೆಲೆಸಿಹಳು ಕಮಲದಲ್ಲಿ;
ರಕ್ತ ಹೀರುವ ತಿಗಣೆಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ!
4. ಕನ್ಯಾ ಪರಯತೇ ರೂಪಂ ಮಾತಾ ವಿತ್ತಂ ಷಿತಾ ಶುತ್ತಮಾ ।
ಬಂಧವಾಃ ಕುಲಮಿಷ್ಠಂತಿ ಮೃಘಾನ್ನಮಿತರೇ ಜನಾಃ ॥

ವಧುವು ಬಯಸುವಳು ರೂಪವಂತ ಗಂಡನ್ನು
ತಾಯಿ ಬಯಸುವಳು ಶ್ರೀಮಂತ ಅಳಿಯನನ್ನು
ತಂದೆ ಬಯಸುವನು ಓದಿದ ಗಂಡನ್ನು
ಬಂಧುಗಳು ಬಯಸುವರು ಕುಲಶೀಲನನ್ನು
ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಇತರರು ಬಯಸುವರು
ಮೃಘಾನ್ ಭೋಜನವನ್ನು!
5. ವ್ಯಕ್ಷಾಗೇ ಘಲಂ ದೃಷ್ಟಂ ಘಲಾಗೇ ವ್ಯಕ್ಷ ಏವ ಚ ।
ಅಕಾರಾದಿ ಸಕಾರಾಂತಂ ಯೋ ಜಾನಾತಿ ಸ ವಂಡಿತಃ ॥

ಮರದ ತುದಿಯೋಳಿಹುದು ಹಣ್ಣು
ಹಣ್ಣುನ ತುದಿಯೋಳಿಹುದು ಮರ
ಅಕಾರಾದಿ ಸಕಾರಾಂತವಾದುದು, ಏನದು? (ಉತ್ತರ: 'ಅನಾನಸ')
6. ವ್ಯಾಗ್ರಾಸಿ ನ ಚ ಪಕ್ಷಿರಾಜಃ
ತೀಸೇತ್ರಧಾರೀ ನ ಚ ಶೂಲಪಾಣಿಃ ।
ತ್ವಾಗ್ರಾಸಾರೀ ನ ಚ ಸಿದ್ಧಾರೋಗೀ
ಜಲಂ ಚ ಬಿಭ್ರಾ ನ ಫಟೋ ನ ಮೇಘಃ ॥

ಮರದ ತುದಿಯೋಳಿಹುದು, ಹಕ್ಕಿಯಲ್ಲ¹
ಮೂರು ಕಣ್ಣಗ್ರಾಹವು, ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಲ್ಲ²
ನಾರುಮಡಿ ಉಟ್ಟಿಹುದು, ಸಿದ್ಧಾರೋಗಿಯಲ್ಲ³
ನೀರನ್ನ ಹೊತ್ತಿಹುದು, ಮೇಘ, ಗಡಿಗೆ ತಾನಲ್ಲ (ಉತ್ತರ: ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ)
7. ಚಕ್ರೇ ತಿಶೋಲೀ ನ ಹರಿನ್ ಶಂಭುಃ
ಮಹಾನು ಬಲಿಷ್ಠೋ ನ ಚ ಭೀಮಸೇನಃ ।
ಸ್ವಾಷಂದಬಾರೀ ನೃಪತಿನ್ ಯೋಗಿ
ಸೀತಾವಿಯೋಗೀ ನ ಚ ರಾಮಚಂದ್ರಃ ॥

ಚಕ್ರ-ತಿಶೋಲಧಾರಿ, ಹರಿಯಲ್ಲ, ಹರನಲ್ಲ⁴
ಮಹಾಬಿಲಶಾಲಿಯಹುದು, ಭೀಮನಲ್ಲ⁵
ಸ್ವಾಷಂದದಿಂ ಆಲೆಯುವುದು, ರಾಜನಲ್ಲ, ಯೋಗಿಯಲ್ಲ⁶
ಸೀತಾವಿಯೋಗಿ, ರಾಮಚಂದನಲ್ಲ (ಉತ್ತರ: ಗೂಡಿ)
8. ಅತ್ಯಂ ವಾಂಭತಿ ಗಣಪತೇರಾಖಿಂ ಕುಂಧಾತ್ರಃ ಘಣೀ
ತಂ ಚ ಕೌಂಚರಿಷ್ಯೋಃ ತಿಖೀ ಗಿರಿಸುತ್ತಾಸಿಂಹೋಪಿ ನಾಗಾಶನಂ ।
ಇತ್ಥಂ ಯತ್ ಪರಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಘಟನಾ ಶಂಖೋರಪಿ ಸ್ವಾದ್ ಗೃಹೀ
ತತ್ತಾನ್ಯಸ್ಯ ಕಥಂ ನ ಭಾವಿಷಗತೋ ಯಸ್ತಾ ಸ್ವರೂಪಂ ಹಿ ತತ್ ॥

ಗಣಪತಿಯೊಳಿರುವ ಮೂರಿಕನ
ಹಸಿವಿನಿಂ ತಿನ್ನಲು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ
ಹವಣೆಸುತ್ತಿದೆ ಶಿವನ ಕೊರಳೊಳಿದ ನಾಗರ ಹಾಷ್ಯ!
ಆ ಹಾವ ತಿನ್ನಲು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿದೆ
ಗರಿಗೆದರಿ ಷಣ್ಣಿನ ವಾಹನ ನವಿಲು!
ಆ ನವಿಲ ತಿನ್ನಲು ಹೊಂಕರಿಸಿ ಬಾಯ್ಸ್‌ರೆದಿದೆ
ಗಿರಿಸುತ್ತೆಯು ಕುಳಿತಿರುವ ಸಿಂಹ!
ಈ ಪರಿಯ ದ್ವೀಪ ಕಲಹಣಳು
ಮುಕ್ಕಿಯ ನೆಲೆ ಶಿವನ ಕೈಲಾಸದೊಳಿಗಿರಲ್ಪೇ
ಬಂಧನದ ಬಲೆ ಭೂಲೋಕದೊಳಿಗಿರುವುದೇನು ಸೋಜಿಗ್ನ್ಯಾ!

12.1.2012

ಶ್ರೀ ತರಳಭಾಳು ಜಗದುರು
ಡಾ॥ ಶವಮೂರ್ತಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಮಹಾಖಾಮಿಗಳವರು
ಸಿರಿಗೆರೆ

